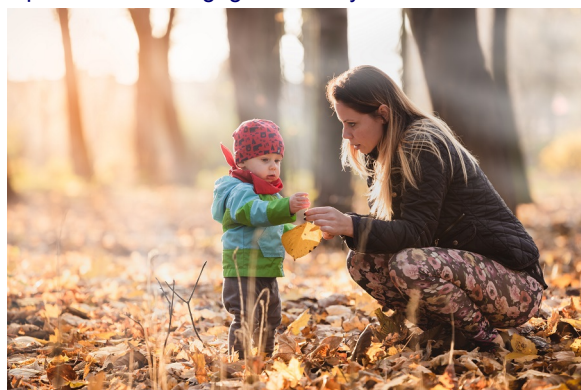

Dvouleté děti do mateřské školy nepatří, tvrdí odborníci

Dvouleté děti do mateřské školy nepatří, tvrdí odborníci

Co dělat v situaci, kdy mají klasické mateřské školy plnou kapacitu a 21 procent dětí ve věku čtyři až šest let musí odmítnout? Přitom v jiných oblastech republiky mají místa i pro dvouletá batolata, kterým by bylo lépe v menším kolektivu, ideálně doma. Nejen tyto otázky probírali účastníci konference o mateřských školách, která uskutečnila 13. a 14. května v prostorách Pedagogické fakulty UK.

„Chci, aby děti věděly, že svět je přátelské místo a je úžasné zde být a žít.“ Takto jednoduše popsala Luisa Cvrčková z lesní Ekoškoly Vidoule své profesní poslání, když jsem vedla svého nejstaršího syna k zápisu. Od té doby uběhlo několik let, tato paní učitelka nyní pečuje i o moje další dvě děti a já se k její větě neustále vracím. Je to taková má mantra. **Nejde o to, že by učitelky v soukromé mateřské škole byly vzdělanější, osvícenější, lepší... Prostě pracují s menší skupinou dětí. A pokud dnes člověk chce svému dítěti zajistit individuální péči, musí si za ni zaplatit. Bohužel.**

Její kolegyně Vlasta Přibyllová byla zase synovi neustále k dispozici během jeho aklimatizace. Všechno mu představila, vodila ho za ruku, zpočátku pomáhala i se samoobsluhou a také ho chovala a utírala mu slzičky. Nutno ovšem dodat, že mé děti nechodí do klasické školky zřizované obcí či mětskou částí. Pokud to v některé z nich funguje takto, je to doslova zázrak. Rodiče si to mezi sebou okamžitě řeknou a o zařízení začne být enormní zájem. Výsledkem jsou homogenní třídy, kdy většinu dětí tvoří předškoláci, které se prostě ze zákona přijmout musejí, a mladší dítě, i kdyby to byl sourozenec, prakticky nemá šanci se sem dostat.

Soukromé versus státní

Já takové starosti naštěstí nemám, mé děti navštěvují soukromou lesní školku. Ale hlavní benefit pro mě není fakt, že si za každého počasí prakticky celý den hrají venku, nýbrž že školku – své kamarády, rodiče ostatních dětí i personál – vnímají coby širší součást naší rodiny. Přistupuje se zde k nim s láskou a jako k celistvým bytostem s jejich klady i zápory. Neřeší se zde nedostatky – v čem by se měly zlepšit – ale naopak se vyzdvihují jejich přednosti a podporují se v přirozených zájmech. Nejde o to, že by učitelky v soukromé mateřské škole byly vzdělanější, osvícenější či lepší. Prostě pracují s menší skupinou dětí. A pokud dnes člověk chce svému potomkovi zajistit individuální péči, musí si za ni zaplatit. Bohužel.

Vysokoškoláka do každé třídy

Nedostatek učitelů v klasických mateřských školách, které zřizují města a obce, byl hlavním tématem diskuze u kulatého stolu, kterou vedli na půdě Univerzity Karlovy zástupci pedagogických fakult z České republiky a Slovenska. Problém se snaží řešit i novela školského zákona o pedagogických pracovnících, k jehož současné podobě ovšem mají akademici řadu výhrad. Například by do něho rádi včlenili podmínku, která je v Evropě zcela běžná – aby v každé třídě mateřské školy působil minimálně jeden vysokoškolsky vzdělaný pedagog. Ten by měl následně k ruce asistenta, případně další odborníky se středoškolským pedagogickým vzděláním, kteří by mu pomohli zajistit celodenní provoz celé třídy. „Za

takovéto situace jsou vysoké školy schopny poskytnout v nedalekém časovém horizontu odpovídající vysokoškolské vzdělání dostatečnému počtu zájemců," říká Radka Wildová, prorektorka pro koncepci a kvalitu vzdělávací činnosti na UK, která debatu u kulatého stolu vedla.

Jakožto reakce na nedostatek učitelů má být do zákona nově zařazeno, že v mateřské škole může pracovat i učitel kvalifikovaný pro výuku na prvním stupni základní školy. S tím školští experti zásadně nesouhlasí a požadují, aby si takový člověk vzdělání z oblasti předškolní pedagogiky musel doplnit. „Tato stanoviska bychom rádi předložili ministrowi školství a doufáme, že se na ně v přípravě zákona o pedagogických pracovnících bude brát zřetel,“ shrnuje Radka Wildová.

Jásejte, když se dítě ptá „proč“

Po tomto uzavřeném jednání následovala konference Jaká byla, je a bude česká mateřská škola, která se letos navíc nesla v duchu oslavy 150. výročí založení první mateřské školy. Počátek předškolních zařízení na našem území úzce souvisel s industrializací a rozvojem továren lehkého průmyslu, v nichž pracovaly především ženy, a ty bylo potřeba dostat do pracovního procesu. V současné době hrozí analogická situace. Na mnoha místech chybějí zaměstnanci a znovu se bojuje o ženy. Chce se po nich, aby nečekaly na konec rodičovské dovolené a dávaly děti do předškolních zařízení třeba už ve dvou letech. Není to ideální. A každá zainteresovaná osoba má od předškolní péče jiná očekávání. Něco jiného zajímá rodiče, kteří se chtějí co nejdříve vrátit do práce a udržet svůj dosavadní životní standard. Odlišné potřeby má jejich dítě a nejspíš i pedagog, který ho bude vzdělávat. A docela jinak uvažují zaměstnavatelé. Se všemi těmito pohledy je třeba počítat.

„Jsem zde dnes jako takový hlas předškolních dětí,“ říká psycholožka Lenka Šulová z Filozofické fakulty UK, jež na konferenci dotkla otázek typu, pro jak staré děti a v jakém vývojovém období je mateřská škola vhodná a proč, v jakých oblastech je mohou vzdělat a chápající pedagogové rozvíjet a co stále zůstává záležitostí rodiny. Podle ní dvouleté děti do školky nepatří. Ale pokud se tak už stane, měli by dospělí – ať už rodiče, či pedagogové – dítě bedlivě pozorovat, aby jim u něj neunikla žádná zásadní vývojová etapa, která by mohla ve větším kolektivu zapadnout. A tuto jeho aktuální potřebu by měli kompenzovat domácí individuální péčí.

O jaké vývojové etapy jde u dvouletých dětí především?

- Prožívá období takzvané spontánní volné hry – nemůže být celý den řízeno. Disciplínu potřebuje, ale musí mít také možnost si naplnit své hry a další činnosti aktivně vybírat samo.
- Začíná chápat vztahy s rodiči, vrstevníky a širší rodinou – potřebuje mít dost času a prostoru, aby si všechny tyto nuance vyjasnilo, nejlépe prostřednictvím rozhovorů.
- Prožívá různé emoce a učí se je vyjadřovat – umí milovat, mít rádo, odmítat někoho, poměřovat se, soutěžit.
- Bývá negativistické – vymezuje se vůči ostatním, dává tak najevo svou vůli.

- Ptá se „proč“ – je nutné na jeho otázky okamžitě reagovat. Stává se, že ve školce pak takové dítě zmlkne, protože se tam ne vždy odpovědí dočká.
- Osamostatňuje se – zkouší se samo oblékat, chce pomáhat vařit, uklízet a podobně. Toto vše by mu mělo být umožněno.